

2019
6.

BELÜGYI SZEMLE

A BELÜGYMINISZTERIUM SZAKMAI, TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

VÁRI VINCE: A rendőrség hatékonyságmérése a nemzetközi szakirodalomban – különös tekintettel a bizalom és a legitim működés jelentőségére

HARMATI BARBARA: Az automatizált igazságszolgáltatás lehetőségei és dilemmái

ÜVEGES ESZTER ANNA: Magánszféra kontra közérdek. Az előkészítő eljárás alkotmányos aggályai

KÁNTÁS PÉTER: Merre tovább, közösségi együttélés?

KÓ JÓZSEF: Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma?

BUDAVÁRI ÁRPÁD: Partnerség a rendészetben

67.
évfolyam

SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

ELNÖK Dr. Felkai László

TITKÁR Dr. Korinek László

TAGOK Dr. Balogh János, Dr. Dános Valér, Dr. Frech Ágnes,
Dr. Góra Zoltán, Dr. Janza Frigyes, Dr. Kiss Zoltán,
Dr. Koltay András, Dr. Nyiri Sándor, Dr. Szabó Hedvig,
Dr. Tóth Mihály, Dr. Tóth Tamás, Dr. Vereckei Csaba Iván

FŐSZERKESZTŐ Dr. Dános Valér, nyugállományú rendőr vezérőrnagy,
egyetemi magántanár

FELELŐS SZERKESZTŐ Dr. Korinek László

MUNKATÁRSÁK Dr. Finszter Géza főszerkesztő-helyettes,
Takács Andrea olvasószerkesztő, Rubicsekné Bene Eszter tördelő,
Luda Henrietta munkatárs, Végh Zsuzsanna szerkesztőségi titkár

SZERKESZTŐSÉG 1051 Budapest, Nádor utca 4.,
levélcím: 1903 Budapest, Postafiók 314,
e-mail: bszemle@bm.gov.hu, telefon: 441-1935

BORÍTÓTERV ÉS NYOMTATÁS Duna-Mix Kft.
FELELŐS VEZETŐ Szakolczai Lóránt bv. ezredes

FELELŐS KIADÓ Belügyminisztérium

ISSN 1789-4689

KÖZLÉSI FELTÉTELEK

A szerkesztőség olyan kéziratokat vár közlésre, amelyek a társadalmi devianciák, valamint a közbiztonság és a rendészet kérdéseit kriminológiai, kriminálszociológiai, büntetőjogi, rendészeti szempontból elemzik, értékelik.

A kéziratokon kérjük feltüntetni a szerző nevét, beosztását, telefonszámát, lakcímét.

Kérjük, hogy a cikkek szövegét e-mailben vagy CD-n is küldjék meg.

Felhívjuk tisztelt szerzőink figyelmét, hogy lapunkban nyomdatechnikai okok miatt színes fényképeket és ábrákat nem tudunk megjelentetni, ezért kérjük, hogy azokat fekete-fehérben mellékeljék a cikkhez.

A szerkesztőség a beérkezett kéziratot szakmai szempontból lektoráltatja, és fenntartja a jogot a kéziratok stilizálására, korrigálására, tipografizálására.

El nem fogadott kéziratokat nem áll módunkban visszaküldeni.

A szerkesztőség másodközlést nem vállal.

TARTALOM 2019/6.

- VÁRI VINCE** A rendőrség hatékonyságmérése
a nemzetközi szakirodalomban – különös tekintettel
a bizalom és a legitim működés jelentőségére (7–29)
- HARMATI BARBARA** Az automatizált igazságszolgáltatás
lehetőségei és dilemmái (30–42)
- ÜVEGES ESZTER ANNA** Magánszféra kontra közérdek
Az előkészítő eljárás alkotmányos aggályai (43–58)
- KÁNTÁS PÉTER** Merre tovább, közösségi együttélés? (59–68)
- KÓ JÓZSEF** Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma?
(69–84)
- BUDAVÁRI ÁRPÁD** Partnerség a rendészetben (85–99)
- TIHANYI MIKLÓS** Hajléktalanság az alkotmányos rendészet tükrében
(100–112)
- TÓTH NIKOLETT ÁGNES** Szemelvények a XX. század eleji
belügyi sport világából (113–129)
- KORINEK LÁSZLÓ** Hogyan ismerjük fel
leveleink illetéktelen felnyitását? (130–132)
Traszológiai adalékok a levéllenőrzés felismerésére
- **KÖNYVISMERTETÉS**
Finszter Géza: Rendészettan
BÓCZ ENDRE (133–139)

TÓTH NIKOLETT ÁGNES

Szemelvények a XX. század eleji belügyi sport világából

Jelen tanulmány megírásának célja annak bemutatása, hogyan és miért alakultak ki a hivatásos állomány sportolási lehetőségei, ennek milyen történeti előzményei voltak, aminek leírásához szükséges volt megismerni és feltárni a sport történelmi gyökereit is. A Rendőrtiszti Atlétikai Club megalakulása óriási mérföldkő volt az állomány életében, hiszen intenzív sportélet vette kezdetét. Könyvtári és levéltári kutatásaim során sok érdekes írást és jogszabályt találtam arról is, munkájuk során hogyan tartják fenn a rendet a sportrendezvényeken. Ennek történeti előzményeit is feldolgozza ez az írás.

Válogatások a testnevelés és a sport történetéből

A sport nemcsak az egészségmegőrzésnek, hanem a rendre és fegyelemre, valamint a szabálykövetésre nevelésnek is egyik jelentős eszköze, a sport tulajdonképpen mindenre megtanít: becsületesen győzni és emelt fővel veszíteni is. „*Semmi sem fejlesztheti ki egy népben a nemzeti önérdetet és az egyéneknél az önbizalmat, mint a sport, a testedzés. A sportoló ember fel tudja szabadítani lelkét a rögtől, amelyhez tapadt, le tud mondani fölös haszonról, élvezetről, és tud áldozatot hozni a nemes célokért. Aki sportol, az élet derűs oldalait is szívesebben meglátja és értékelni is tudja.*”¹ „*A sport célja a test edzése, alapja a fegyelem és jelenti a tisztességet, becsületet és úri gondolkodást. Aki sportol, az úriember, aki pedig mégsem az, a sportolóknak maguk közül kell kiközösíteniük.*”²

A magyarság történetének első évszázadaiban a sporttörténelmet nem lehetett elválasztani a hadtörténelemtől, ami nem azt jelenti, hogy a magyarok nem ismerték a sportot, hiszen hadi sportolóink szép számmal voltak. Céllovás nyíllal, lóverseny, vadászat, úgynevezett perdöntő bajvívás, tornavívás, lovagi torna, lovagjátékok, lovagi testnevelés, atlétikai sportok – a középkor

1 A Rend, 1922. december 2.

2 A Rend, 1926. március 26.

századainak ezek voltak a legjelentősebb sporttevékenységei. Az ókori görögök aszkézise egyfajta fokozott testkultuszt jelentett, egy önmegtartóztatással kapcsolatos edzést, a testnek az atlétikai játékokra való tervszerű felkészítését. Ezzel szemben a középkorban az aszkézis a testnek, mint a lélek ellenségének sanyargatását kívánta meg. A humanizmus az ember újból való felfedezésének időszakát jelentette. „*Olyan sportszellem honosodott meg, amely testgyakorlásról beszélt, amely nem kívánt fegyvereket, hanem a szabad testet gyakorolta, azt fejlesztette ki.*”³ II. Piusz pápa az 1400-as évek végén a következőket írta a test neveléséről: Az anyaméhben először a test alakul ki és utána a lélek. Éppen ezért a testi neveléssel mindig összekötötte az értelmi nevelést.⁴

Az iskolai sport nyoma volt felfedezhető Brassóban, a XVII. század elején. 1621-ben a sárospataki főiskolán alkalmazták először a hatályos iskolai törvényt, amelynek értelmében a diákok labdázhattak, de tilos volt a dárдавetés, a birkózás, a mozsárral és puskával lövöldözés és mindazon játék, amely másban kárt tehet. A soproni jezsuita gimnázium naplója szerint a XVIII. század második felében a rend növendékei zenés testgyakorlatokat mutattak be, amelyek az evangélikus tanárok tetszését is elnyerték.⁵

„*Tervszerű iskolai testnevelésről hazánkban Comenius Ámon János felépése előtt nem beszélhattünk. Külön büszkesége volt ő a magyar sporttörténelemnek, mert sehol e nagy tudós nem állt olyan közel a lehetőséghez, hogy a lelkében szunnyadó hatalmas testnevelési ideálokat megvalósítsa, mint Magyarországon.*” Ő volt az első, aki hazánkban a humanista eszmének a sportéletben és a testnevelésben való gyakorlati megvalósításának útját megmutatta. Comenius Sárospatakon belefoglalta tanítási tervébe a testedző játékokat, amelyeket a diákságnak mint rendszeresen végzendőket jelölt meg. A leginkább a labdajátékokat viselte a szívében.⁶

Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér a XVII. században megírta, hogy a magyar ifjú előtt három pálya állt: lehetett katona, pap és prókátor. Így az udvari nevelés főként testi nevelés volt. Zrínyi az atlétikát, a gyaloglást, úszást, futást ajánlotta mint testnevelő és testfenntartó bázist.⁷ A katonaság gondoskodott a sportlátványosságról. Az 1600-as években pedig a magyar sport egyik meghatározó oszlopa az angol módra szervezett vadászat volt.

3 Siklóssy László: A magyar sport ezer éve. I. kötet. A legrégebbi időtől Széchenyi István grófig. Országos Testnevelési Tanács, Budapest, 1927, 134. o.

4 Uo. 135., 136. o.

5 Uo. 165. o.

6 Uo. 170. o.

7 Uo. 177. o.

Mária Teréziánál jelent meg a gondolat, hogy a közoktatás ügye állami feladat. E feladatot volt hivatott megoldani az 1777-ben megjelenő közoktatási rendelet, a Ratio Educationis, amelyben kiemelt hely jutott a testnevelésnek is. Külön szakaszban foglalkozott a tanuló ifjúság egészségi állapotának gondozásával, az egészségi állapotukat illető rendfenntartási intézkedésekkel, az engedélyezhető játékokkal és az ifjúsági játékok kijelölésével.⁸

Bene Ferenc egyetemi orvosprofesszor 1807-ben adta ki *Elementa Politiae Medicae* (Orvosi rendészet) című munkáját, amelyben méltó helyet szentelt a testnevelésnek. Külön fejezetben tárgyalta a tanulók játékeit és gimnasztikai gyakorlatait. Leírta, hogy a folyamatos munkavégzés ártalmas az egészségre, ezért is van szükség a mozgásra. A gimnasztikai gyakorlatokra helyezte a hangsúlyt, és hasznosnak tartotta még a következő testmozgásokat: séta, futás, ugrás, jégkorcsolyázás, úszás, birkózás.

„Sportunkat nem az iskola fejlesztette, hanem a nép ösztöne. A humanisták hiába ásták volna ki az ókori régiségeket, ha a nép nem őrizte volna meg évezredekken át azokat a játékokat, amelyek azonosak voltak az ókori Hellas sportgyakorlataival. A sport nagy reformátorai, amíg egyik szemükkel az ókori világba tekintettek vissza, másik szemükkel a nép ösztönszerű cselekvését nézték. A magyar sportéletet két oldalról érte külföldi hatás: angol és német részről. A nép játékaiból tervszerűen felépült angol sportélet már századokra tekinthetett vissza, amikor arisztokratáink lóért és lovassportért mentek vissza a szigetországba, ahonnan az atlétikát is magukkal hozták. E egyéb, mint az emberiség nagy egyetemének folytonos izgalmas kutatása a legjobb után: mi az, amivel egyéniségünket kiegészíthetjük és a lehetőség szerint való tökéletességre emelhetjük? Ezt mutatta minden kor. A magyar sport őskorát a magyar sport hőskora követte.”⁹

Széchenyi és Wesselényi szerint a sport szabad embernek való, az elnyomás korában nehéz volt a sportot fejleszteni, mégis fejlődött hála e két hazafinak. Gróf Széchenyi István a magyar testnevelés apostola volt. Élete a jövő testnevelését és sportéletét vetítette előre. Szellemi hagyatékának részeitől rekonstruálhatjuk azt a nagy testnevelési programot, amelynek megvalósítására szívvel-lélekkel törekedett. Ifjúkori naplóiban 1819 tavaszán és nyarán foglalkozott intenzíven testnevelési kérdésekkel. „A testet és lelket – írta naplójában 1819. április 9-én – fiatal korban alkalmassá kell tenni a haza iránt

⁸ Uo. 398. o.

⁹ Uo. 432. o.

való szolgálattételekre, mert enélkül az ország szempontjából semmit sem ér a nevelés. Az ifjúságot úgy kell nevelni, hogy gyermekkorától kezdve alá tudja rendelni szenvedélyeit hazája dicsőségének és javának. A gimnasztikai gyakorlatok minden alkalommal örömet okoztak a gyermekeknek, megerősítették őket és üdülést nyújtottak minden fejmunka után.”¹⁰ Így gondolkozott Széchenyi a gyermekek neveléséről. Naplóbejegyzéseiben évekkel később is arról ír, hogy hegyeket mászott meg, és sokat gyalogolt. Arról írt, hogy sohasem késő egy észszerű testkultuszt kialakítani magunknak, valamint arról is, hogy sohasem késő a testünkkel foglalkozni, hiszen minden kornak megvan a maga sportja. Széchenyi minden sportot űzött tudatosan azért, hogy sportjából haszon származzék nemzetére. A legkomolyabban és legintézményesebben azonban a lovas sporttal, főként a lóversennyel foglalkozott. Emellett Széchenyi a magyar vízi sport megalapítója is volt. Szerinte a sport és testnevelés döntő problémája a test és lélek harmóniájának kérdése volt. Érdekesség, hogy Széchenyinek 1826–1836-ig járt az angol sportfolyóirat, a *The Sporting Magazine*.

A sport szót először 1828. július 10-én írták le, Pesten, de még csak egy német szövegben. Magyarul először a *Petrichevich-Horváth Lázár* szerkesztésében megjelenő *Honderű* című szépirodalmi, művészeti és divatlapban írták le a szót, méghozzá az első, 1843. november 4-i számban. Az 1852-ben megjelenő *Vadászok könyve* című műben többször is szerepel a sport és a „sportman” kifejezés: „Az, aki bármely nemét a férfias multságoknak, egy sportot űz, sportmannak nevezetik.”¹¹

Széchenyi az intézmények megteremtésének nagy embere volt, széles látókörben tekintett végig az egész sportéleten, de a konkrét testneveléssel nem foglalkozott. A sportintézményeket azonban neki köszönhetjük. Wesselényi Miklós ellenben valóságos testnevelő volt. A testnevelés minden fortélyát makacs tanulással és tréninggel végigpróbálta önmagán és az erdélyi ifjúságon. De nem sokat írt a testnevelésről és a sportról. Egyedül a *Balítéletekről* című, 1831-ben megjelenő könyvében olvasható egy úgynevezett testnevelési értekezés: „Testi ügyességgel is nem sok okunk van nagyon dicsekedni. Igaz, hogy a magyart hajlékony teste, pattanó sina és kemény csontja minden testi gyakorlásra alkalmassá teszi, de a nevelési hibákért, a restség, a puhaság miatt csak kevesen tesznek azokban előmeneteleket. Alig van nemzet,

10 Uo. 19., 20. o.

11 Uo. 28. o.

mely oly keveset van lóháton, mint a magyar. Gyaloglással kevesen fárasztják magukat, különösen a nemes emberek."¹²

Széchenyi és Wesselényi egyébként nem ismertek külön lósportot és „embersportot”, ők az összes sportot a test- és a léleknevelés szempontjából ítélték meg.

Az Országos Testnevelési Tanács a magyar sport ezer évről szóló kiadványában 1927-ben a testnevelés ügyének nagy nemzeti jelentőségére hívta fel a figyelmet *Kariáth Jenő*, az Országos Testnevelési Tanács akkori elnöke, valamint a sportra, „*mint fajunk megerősítésének legcélravezetőbb eszközére*”, a sport ugyanis a lovagias gondolkodásra, egymás kölcsönös megbecsülésére, bátorságra és önfegyelemre nevel. A sport az a játék, amely egyoldalú élethivatásunkat kiegészíti és egyéniségünket a tökéletesedés felé viszi.¹³

A kötelező rendőri testnevelés bevezetése – szemelvények az állomány sportéletéből

A rendőri testnevelés terén kifejtett munkájáért nagy tiszteletet vívott ki magának *Dorning Henrik* főkapitány-helyettes és *Laky Imre* rendőr főfelügyelő.¹⁴

„*A jó rendőr ugyanis nemcsak az, aki a jogszabályokat ismeri. Az izmok kultusza éppen olyan fontos, mint a tudományoké, s e kettő karöltve alkot egy egész embert. Fontos, hogy a testület minden egyes tagja megérezze és megértse, hogy a sport és a rendőrszolgálat elválaszthatatlanul összenőttek. Egy sportban edzett, életvidám hivatalnok még az íróasztalnál is másként fest, mint egy örökösen helyben ülő aktamoly. A sportembernek más a fellépése is, önbizalmat sugall. A sport nem lehet öncél, hanem csak eszköz arra, hogy az egyén hivatásbeli kötelességének teljesítésére nagyobb mérvben váljék képesé, éppen ezért nem lehet kétséges, hogy ott, ahol a sport és hivatásbeli kötelességek összeütközésbe juthatnak, csak a szolgálat érdeke érvényesülhet.*”¹⁵

A *Rend* című folyóirat még 1924-ben¹⁶ írt arról, hogy mindenkinek kötelessége sportolni. A kötelező rendőri testnevelés bevezetése ebben az időszakban merült fel, hivatkozva az örök érvényű gondolatra: ép testben ép lélek. „*A rendőrsport megalakult, hogy a közrend katonáinak testét megerős-*

12 Uo. 42. o.

13 Uo. Előszó.

14 A Rend, 1922. október 7.

15 A Rend, 1922. november 4.

16 A Rend, 1924. március 10.

sítse, acélossá tegye, a nehéz szolgálatra megedzze a békében is állandóan vívott harcokra.”¹⁷ A rendőrsport egyébiránt a kezdeti években még meglehetősen széttagolt volt.

„A világháború tapasztalatai mélyreható változást idéztek elő a kultúrnemzetek sportéletében is, ugyanis eljutottak e nemzetek annak felismeréséhez, hogy a külső és belső ellenséggel szemben, a mindinkább tökéletesedő gyilkoló technika korában többé már nem a nyers tömegek, hanem a gondoló, önbizalommal telített, nemzeti öntudatra ébredt egyének képezik az állambiztonságát alkotó és védő elemét és ezért az egyén testi és lelki tulajdonságainak és képességeinek ilyen irányú kifejlesztése és kiképzése nemzeti érdek, amelynek elsőrangú eszköze a sport.”¹⁸ Ezek a gondolatok akár napjainkban is íródhattak volna, gyakorlatilag a Nemzeti Sportstratégiában is hasonló olvasható, amelynek megalkotása során az Országgyűlés figyelemmel volt arra, hogy a sportolás kiemelkedően hozzájárul a népesség mentális és fizikai egészségi állapotának javításához, és sajátos funkciói révén eszköz az egészséges társadalom megteremtéséhez, a közösségi kapcsolatok fejlesztéséhez, a népesség gazdasági aktivitásának előmozdításához, a nemzeti értékek és az önbecsülés erősítéséhez, az esélyegyenlőség javításához. Ugyanis „az európai értékrend szerint az állam legfontosabb célja az, hogy állampolgárai életminőségét, egészségi állapotát javítsa. Minőségi munkára csak megfelelően edzett, tetterős társadalom, csoport, egyén képes. Mindezt leghatékonyabban az aktív sportolás megkülönböztetett, átfogó – nem csak pénzügyi – támogatása révén érhetjük el. E témakörben folytatott kutatások eredményei alapján kijelenthető, hogy a sport életünk elidegeníthetetlen része, amely támogatásra érdemes, támogatásra szorul, hiszen átfogó eszközként, a modern társadalom negatív hatásainak ellensúlyozására, kiküszöbölésére hatékony megoldásokat kínál. A mindenkori kormányzatnak, a gazdaság szereplőinek, irányítóinak, résztvevőinek nem szabad kihasználatlanul hagyni a sportban rejlő lehetőségeket. Ennek megfelelően a stratégia megalkotóinak legfontosabb célkitűzése az, hogy a sport legyen „mindenki szenvedélye!”¹⁹

Visszakanyarodva a múlthoz: az 1920-as években az ország egyik legnagyobb fegyveres intézménye a magyar királyi állami rendőrség volt, tagjai a béke katonái voltak, hivatásos üldözői a rossznak, az állami és társadalmi rend, a belső nyugalom mindig éber őrei. A bűnöző elemekkel szakadatlanul

¹⁷ A Rend, 1925. szeptember 20.

¹⁸ A Rendőrtisztviselői Atlétikai Club története 1921–1931. Váci Fegyintézet Nyomdája, Budapest, 1932, 5. o.

¹⁹ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat a XXI. Nemzeti Sportstratégiáról.

folytatott harc, ez az állandó hadiállapot volt bizonyára a legfőbb oka annak is, hogy az állami rendőség kebelében a testnevelés és a sport sokáig ismeretlen fogalom volt. A budapesti rendőség tagjai között már békeidőben is voltak egyes kitűnő sportférfiak és ismert versenyzők, de a sporttevékenységük a rendőri sporttal és a testneveléssel semmilyen kapcsolatban nem volt. A Rendőrtiszti Atlétikai Club megalakulása a rendőrsport alapkövének a letételét jelentette.²⁰ A RAC védnöke egyébként *Scitovszky Béla* belügyminiszter volt.

A RAC megalakításának gondolata egy vívótanfolyamon merült fel, amelyet 1920-ban néhány fiatal rendőrtiszt szervezett meg. Egy testnevelő intézetben találkozott néhány sportkedvelő rendőrtiszt, akik a „*terhes, testet-lelket kimerítő rendőri szolgálat mellett időt szakítottak a sportolásra, testük-lelkük felüdítésére*”²¹. A sportversenyek és az összejövetelek a társadalmi érintkezés előmozdítását is szolgálták.

Az egyesületbe való tömörülés eszméjét *Schröder Gyula* rendőrkapitány vetette fel, *Szeszlér Hugónak*, egykori budapesti helyettes főkapitánynak, a RAC első elnökének a támogatásával 1921 őszén megalakította a budapesti rendőrtisztikar vívó- és tornaosztályának szervezőbizottságát, tulajdonképpen ez volt a RAC alakuló gyűlése. A bizottság felhívást intézett a rendőrtisztekhez, ebben az állt, hogy a sport révén szeretnék összehozni a rendőrtiszteket, elősegíteni a társadalmi érintkezést, alkalmat nyújtani arra, hogy „*test- és lélekfejlesztő izommunkát végezzenek és a hivatali szoba dohos levegőjének és a fárasztó külszolgálatnak a szervezetre káros hatásait ilyen módon el- lensúlyozzák*”²².

Szeszlér Hugó, a RAC első elnöke az alakuló ülésen elmondta, hogy „*a sport emeli a bajtársi érzést, fokozza az összetartozástudatot és kifejleszti az igazi lovagias gondolkodást. A sportolás közelebb hozza az embereket egymáshoz, emeli a férfias öntudatot és önérzetet.*” Ekkoriban a fair play szelleme érvényesült, ugyanis elhangzott az is, hogy a jó sportember az ellenféllel mindig elnéző, erejének és felsőbbségének tudatában sohasem kihívó, sohasem sértő, hanem mindig nyugodt, öntudatos és mérsékelt.

A klub célja a sportnak kizárólag amatőr alapon való, minden anyagi érdektől mentes gyakorlása volt, valamint a rendőrtiszti kar bajtársi szellemének ápolása és fejlesztése, társas érintkezésének előmozdítása, társadalmi életének és mozgalmainak irányítása és vezetése. A szakosztályok sportéletét a szakosztálykapitányok vezették és irányították. Az alapszabály és a választ-

20 A Rendőrtiszti Atlétikai Club... i. m. 6. o.

21 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat

22 A Rendőrtiszti Atlétikai Club... i. m. 10., 12. o.

mánytól kapott felhatalmazás keretében önállóan intézték és ellenőrizték tagjaik sportszerű kiképzését, kijelölték a versenyeken indulókat, rendezték a klub versenyeit.²³

A budapesti főkapitányság 321. számú napi parancsában hívta fel a tisztikar tagjainak a figyelmét a klubba való belépésre. Az akkori budapesti főkapitányhelyettes, *Marinovich Jenő* 1921. november 17-én felkérte az összes ügyosztályt és a kapitányságvezetőket, hogy saját hatáskörükben gondoskodjanak arról, hogy a beosztott tisztviselők lehetőleg teljes létszámban lépjenek be a klubba, a tisztviselőket pedig arra kérte, tartsák ezt kollegiális kötelességüknek, vagy mint pártoló tagok támogassák. A kezdeti időkben vívó-, teniszszakosztály, evezős, céllövő- és lovaglós szakosztály is működött. 1923-ra klubház is felépült. 1925-ben megalakult a futballszakosztály is. Elkészült a klubérem is a jelmonddal: „*Honos Tibi Patriae Spes*”, amely a győzelem utáni pihenő rendőratlétát ábrázolja, bal kezében a babérkoszorút tartva, jobb kezével pedig a hatalom római jelvényére támaszkodva.²⁴

1926-ban a RAC-nak három olyan szakosztálya volt, amelyik kiemelkedő sikerességgel működött: az evezős, a tenisz- és a vívószakosztály. A RAC folyamatosan a hírneve öregbítésére törekedett. A magyar sport világában a RAC-ot új üstökösként emlegették.

1927-ben a nemzetközi rendőri együttműködés kialakításának gyakorlata is elkezdődött, a lengyel–magyar labdarúgó-mérkőzések kapcsán. 1928-ban pedig a külföldi rendőrségek sportköreivel is kereste a vezetőség az együttműködési lehetőségeket. A magyar–lengyel mérkőzés megrendezését a Magyar Labdarúgó-szövetség tette lehetővé azáltal, hogy a lengyel vendégek utazási költségét és szállásdíját megtérítette és a mérkőzés lebonyolítását is vállalta a magyar–jugoszláv meccs előtt.

A RAC-ot meghívták a párizsi rendőrség vívócsapataival való mérkőzésre és egy Berlinben megrendezett nemzetközi rendőrtiszti akadályfutó versenyre is.

A Rendőrtiszti Atlétikai Club megalakulásával intenzív sportélet vette kezdetét. A RAC égisze alatt működött az őrszemélyzeti sportalakulat, amely a labdarúgást és az atlétikát űzte intenzíven. Vele majdnem egy időben alakult meg a Detektív Atlétikai Klub is. A RAC 1921-ben 94 tagot számlált, 1930-ban már 792-t.

²³ A Rendőrtiszti Atlétikai Club Alapszabálya, 2., 7., 40. §

²⁴ A Rendőrtiszti Atlétikai Club... i. m. 40. o.

Az 1929. július 1-jén hatályba lépett 115. 312/VI. a) BM. számú rendeletben – melyet a RAC kezdeményezett – a belügyminiszter elrendelte a kötelező rendőrszemélyzeti testnevelést, a kapitánysági és főkapitánysági sportbizottságok megalakítását, és kilátásba helyezte az Országos Központi Rendőri Sportbizottság megalakítását is. A rendelet preambulumban megállítható, hogy az 1920-as években az egész országban a társadalom legszélesebb rétegeit felölelő és nagy nemzeti célokat szolgáló általános testnevelési mozgalom kezdődött. A belügyminiszter az 1921. évi 53. tc. szellemében látta szükségesnek a rendőri testnevelés általánosabbá tétele céljából a szolgálattal kapcsolatos testnevelés szabályozását és a rendőri egyesületi sport eredményesebbé tétele céljából irányelvek meghatározását. A szolgálati testnevelés célja, hogy a rendőr a kiképzés után is végezzen olyan testmozgást, amely őt testileg edzettebbé, ügyesebbé, kitartóbbá, szellemileg frissebbé, önállóbbá, ellenállóképesebbé és ezáltal a rendőri szolgálatra alkalmasabbá teszi. Ezen hetente vagy kéthetente egy-két órában a rendőrszemélyzet minden egyes tagjának kötelezően részt kell vennie. Nincs új a nap alatt, ugyanis évekkel később, a jelenleg hatályos Nemzeti Sportstratégiában is szerepel hasonló gondolat: „bizonyított, hogy a rendszeres testedzés életkortól függetlenül közvetlen pozitív hatással van az egészségi állapotra és a közérzetre. A sportolók körében ugyanakkor kisebb mértékben jelentkeznek a kóros stresszterhelés tünetei (alvászavarok, fejfájás), kevesebb a káros szenvedéllyel élők száma, kisebb a szív- és érrendszeri betegségekben, anyagcsere-betegségekben szenvedő betegek aránya. Cél tehát a népesség egészségi állapotának javítása a sport segítségével: minél szélesebb rétegek mozgósítása, hogy az egészség megőrzése érdekében növeljék sportaktivitásukat.”²⁵

A rendelet a konkrét gyakorlatokat is meghatározta: kardforgatás, pisztolykezelés, zártrendű fegyvelmező csapatgyakorlatok, futás, ugrás, mászás, úszás, játékok.

Fontosnak tartom megemlíteni az 1947-ben megalakult Magyar Államrendőrség Tiszti Akadémiáját, amelyet 1949-ben a Rendőr Törzstisztképző Főiskola²⁶ felállítása követett. Az egyéves képzés tantárgyai között szerepelt a sportkiképzés, a birkózás, vívás, lovaglás, pisztolylovás és a cselgáncs is. A tanfolyam során a következők speciális és gyakorlati tantárgyakat oktatták:

- céllövészet havonta egy délután;
- csapatgyakorlat (szakasz, század alakítása és vezetése) hetenként egy délután;

25 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat a XXI. Nemzeti Sportstratégiáról.

26 256.121/1949 BM rendelet.

- lőfegyver és kard használata zárt csapatban havonta egy délután;
- kardvívás, birkózás havonta egy délután;
- csuklógyakorlatok naponta, reggeli oktatás előtt negyedóra.²⁷

A tiszti, altiszti tanfolyamokon a test nevelése elengedhetetlenül fontos volt, ahogyan ez napjaink rendőrképzésében is így maradt.

Visszakanyarodva az időben, mérőföldkőnek volt tekinthető a belügyminiszter rendeletével 1950-ben létrejövő Belügyi Sport Központ, amely a Belügyminisztérium központi igazgatásában dolgozók, valamint a rendőrség és tűzoltóság tagjainak sportegyesületei eredményes munkájának fenntartására, ellenőrzésére és munkájuknak az egységes magyar sportba való bekapcsolására alakult meg.²⁸ A Belügyminisztérium központi igazgatási szervében dolgozók, valamint a rendőrség és tűzoltóság összes tagja, továbbá e szervek szerződéses alkalmazottai sporttevékenységet csak a Belügyi Sport Központ kötelékébe tartozó sportegyesületekben folytathattak, ez alól a belügyminiszter adhatott felmentést. A Belügyi Sport Központ állandó kapcsolatot tartott fenn az Országos Sporthivatallal, annak rendelkezéseit a belügyi sport területein érvényesítette.

Érdekesség, hogy a belügyi sportegyesületek versenyzőivel szemben a belügyi sportéleten belül elkövetett fegyelemsértések tekintetében még sportfegyelmi bíraskodást is gyakorolt, a döntése végérvényes volt. A belügyi sportolóknak más versenyen elkövetett fegyelmi vétségei felett az illetékes szövetség fegyelmi szerve ítélezett, határozatát a Belügyi Sport Központtal közölték.

1951-ben született döntés a sportszázad felállításáról²⁹, amely a rendőrség és a tűzoltóság élsportolóiból állt. Feladata volt a rendőrség és a tűzoltóság testkultúrájának fejlesztése, az élsportolók eredményesebbé tétele. A sportszázad minden beosztottja a Belügyminisztérium állományába tartozott.

Sok esetben az állam igyekezett összekapcsolni az iskolai testnevelést a kötelező katonai szolgálat előkészítésével – lásd például Magyarországon az 1921-es testnevelési törvényhez kapcsolt miniszteri rendelkezésben a levante sportegyesületek kötelező felállítását.³⁰ A Nemzeti Lovarda 1954-ben és az ezt

27 Sallai János: Rendőr-, rendőraltiszti-, rendőrtörzsaltiszti-képzés a m. kir. rendőrség államosítása után. Magyar Rendészet, 2016/6., 9. o.

28 1950. IV-1. B.M. számú rendelet a Belügyminisztériumban, a Belügyi Sport Központ létesítése tárgyában. Belügyi Közlöny, 1947/1–53., 554. o.

29 A belügyminiszter 101.011/1951. B.M. IV/4. számú rendelete a Dózsa Sportszázad felállítása tárgyában. Rendőrségi Közlöny, 1950/1–29. szám, 1–5. §.

30 Sárközy Tamás: Magyar Sportjog az új Polgári Törvénykönyv után. HVG-ORAC, Budapest, 2015, 17. o.

megelőző években az Országos Testnevelési és Sportbizottság keretében, a Népstadion egyik sportlétesítményeként működött. Annak ellenére azonban, hogy a lovarda az OTSB tulajdonában és közvetlen kezelésében állt, az istállóban elhelyezett lovak nagy része a Honvédelmi Minisztérium tulajdonában volt. 1954-ben a minisztérium irodaépületet és istállót építtetett, ami arra engedett következtetni, hogy a honvédelmi kormányzatnak a lovardával további tervei is voltak és annak fokozottabb kihasználására is igényt tartottak.³¹

1968-ban a Belügyminisztérium eredményesen működött együtt a Magyar Testnevelési és Sportszövetséggel a testnevelési és sportmozgalom fejlesztésében. A BM az állomány részére előírt kötelező kiképzési testnevelést és sportot jelentős eszköznek tekintette az állomány fizikai, erkölcsi és jellemi tulajdonságainak formálásában. A testnevelésben és sportolásban való részvétel elősegítette a belügyi szervek sajátos feladatainak eredményesebb végrehajtását, így a sportrendezvények biztosításával kapcsolatos egyre nagyobb feladatok sikeres kezelését is.³²

Szemelvények a footballhuliganizmusról és a sportrendezvények biztonságos lebonyolításáról

A nézők sportrendezvényen való részvételét már az ókorban is részletesen szabályozták. A kitiltás eszközét a rómaiak már alkalmazták, az érintettek körét azonban a mainál tágabban határozták meg: nemcsak rendfenntartási, hanem erkölcsvédelmi célból sem mehetett el mindenki megtekinteni a játékokat.

A sportrendezvények biztonságos lebonyolítása nem csak ma okoz fejtörést a szervezőknek. Már az ókorban is figyelemmel voltak erre, akkor a játékrendező felelőssége volt a játékok zavartalan rendjének fenntartása. A kamerával történő megfigyelést és a beléptetőrendszerek használatát leszámítva a mai és az ókori rendfenntartási módszerek tekintetében is sok hasonlóságot találhatunk.

„Rómában a sportversenyeknek keretet adó ünnepek alkalmával tartott játékok rendezése elsősorban állami feladat volt, ezért pontosan meghatározták, hogy az egyes játékok megrendezése melyik hivatalnokot terheli. A különféle ünnepek és játékok bevezetése is meghatározott szabályok szerint történt. A játékokat, melyeken a sportolók összemérhették tudásukat, a rómaiak-főleg a köztár-

31 Feljegyzés a Nemzeti Lovarda átadásával kapcsolatban a Honvédelmi Minisztérium részére. Budapest, 1954. augusztus 10.

32 MTS értesítő, 1968/8.

saság korában-ünnepek alkalmával rendezték. Rómában annak kellett gondoskodnia a megfelelő helyszín biztosításáról, aki a játékokat rendezte. Mivel kezdetben az állam rendezte a látványosságokat, a megfelelő »sportlétesítmények« kialakítása is állami feladat volt. Nem volt egyszerű egy sportrendezvény megszervezése, a szervezőknek kellett helytállni azért, hogy a sportrendezvényeknek számító játékok az írott és íratlan szabályoknak megfelelően, a nézőktől kezdve az istenekig, mindenki meglegedésére szolgáljanak.³³

Rómában bizonyítottan a Kr. e. III. századtól kezdve rendeztek gladiátorviadalokat. Közülük az első a Tiberis melletti marhapiacon zajlott le Kr. e. 264-ben. Az egyik római történétíró szerint a gladiátorjátékokat az etruszokok találták ki.

Az események szervezői számos óvintézkedést tettek a nemkívánatos közjátékok elkerülése céljából. Különösen az állatviadalokon kellett vigyázni. A rendezők körben hálót feszítettek ki, amelyeket három méterrel a belső fal előtt felállított oszlopokra rögzítettek. A háló mögötti biztonsági sávban őrködött a segédszemélyzet, fegyveres katonák, akik szükség esetén közbeavatkozhattak. Az arénák nézői fegyelmezetten viselkedtek, rendbontásokról alig maradtak emlékek.

Témánk szempontjából csak azokat a gladiátorokat vizsgáljuk, akik sportolóknak minősíthetők, hiszen a hadifoglyok, elítéltek és az arénába küldött rabszolgák kényszerű öldöklése nem tekinthető sportnak. Nem lehet pontosan megállapítani, milyen arányban voltak a gladiátorok között hadifoglyok, elítéltek, rabszolgák és önként jelentkezők, de úgy tűnik, hogy a *munusok*³⁴ megjelenésekor a hadifoglyok voltak túlsúlyban, a császárkorban viszont a gladiátorok nagy részét már az *auctoratusok* alkották. Ezeket a „profi” harcosokat a játékrendezők vagy maguk szerződtették egy-egy fellépésre, vagy a császári gladiátoriskolába önként jelentkezők közül válogattak, esetleg a *lanistától* „igazolták” a vívókat.³⁵

A nézőtéri erőszak gyökerei már a középkori angliai népi futballban fellelhetők voltak, de a futballhuliganizmusként ismert viselkedésforma csak 1960-ban jelent meg Angliában. A többi nyugat-európai országban, Olaszországban, Németországban, Hollandiában és Belgiumban csak tíz évvel ké-

33 Gedeon Magdolna: Az antik Róma „sportjoga”. Novotni Kiadó, Miskolc, 2005, 111., 116. o.

34 A *munusok*, gladiátorviadalok eredete nem tisztázott. Valószínűleg campaniai közvetítéssel Etruriából kerültek a rómaiakhoz. A szűkszávú *Festustól*, egy a II. vagy III. században élő grammatikustól csak ennyit tudunk meg: „Az volt a szokás, hogy a bátor harcosok sírján hadifoglyokat áldoztak fel; mikor ennek a gyakorlatnak a kegyetlensége nyilvánvalóvá vált, úgy döntöttek, hogy gladiátorviadalt rendeznek a sír előtt.”

35 Gedeon Magdolna: i. m. 118. o.

sőbb bontakozott ki a jelenség. Ebben az időszakban még felületesen vizsgálták át például a ruházatot, a stadionokban nem volt elegendő számú rendőri erő, nem kért idejében segítséget a szektor rendjéért felelős parancsnok, nem különítették el megfelelően a szurkolókat.³⁶

Magyarországi vonatkozású egy 1921-ben, az Üllői úti stadionban történt eset is, amikor az MTK–Kispest mérkőzésen bokszerral ájulásig verték a játékvezetőt. Sokáig a labdarúgó-szövetség és a rendőrség is tehetetlen volt a rendbontókkal. Ami 1921 őszén történt, azt tekinthetjük az általános „rendteleremtés”, az ország konszolidációja részének. A Belügyminisztérium által szeptemberben, 84.447/1921. B.M. számú, „*A football-mérkőzéseken tapasztalt durva játékmód megszüntetése érdekében*” kiadott körrendelet az egyesületeket tette felelőssé, hogy játékosait a „*leggondosabban válogassák meg*”, akik erre nem voltak hajlandók, azokat megfenyegették, hogy a belügyminiszter klubjukat „*alapszabály-ellenesnek fogja tekinteni*”. Az MLSZ számára előírták, hogy utasítsák a bírakat a durván játszó labdarúgók azonnali kiállítására. Nagy vihart kavart a rendelet azon passzusa, amely a rendőrt a mérkőzés bírójára fölé helyezte: „*A mérkőzéseket vezető bíró köteles a mérkőzésre kirendelt ügyeletes rendőrtisztviselőnek a mérkőzés zavartalan menetére, illetőleg a rend fenntartására vonatkozó utasításait minden ellenkezés nélkül pontosan teljesíteni. Ellenkező esetben az ügyeletes rendőrtisztviselő jogosult a mérkőzés további folytatását azonnal beszüntetni.*”³⁷

A BM-rendelettel párhuzamosan a Budapesti Rendőr-főkapitányság átiratot intézett az MLSZ-hez, ebben gyakorlatilag saját hatáskörébe vonta a futball szabályainak betartása feletti felügyeletet. Az átiratnak azt a részét elfogadták a szövetség vezetői, hogy az egyesületeknek minden nyilvános futballmérkőzésre előzetes engedélyt kell kérniük a rendőrségtől – ezzel vált ugyanis lehetővé, hogy a rendőrség megfelelő karhatalmat küldhessen a mérkőzésekre. Azt viszont megengedhetetlennek tartották, hogy „*joga van a rendőrségnek beavatkozni a mérkőzés menetébe minden olyan esetben, amikor úgy egyes személyek, mint a nagyközönség testi épsége veszélyeztetve van, sőt a rendőrség köteles be is tiltani a mérkőzést, ha a folytatás súlyosabb következményekkel járna*”.

A botrányos forduló után a rendőrség egyetlen budapesti labdarúgó-mérkőzés megtartására sem adott engedélyt, így december 18-án csak a korábban engedélyezett magyar–lengyel találkozót lehetett megrendezni. A szövetség

36 Kőszegi Bendegúz Ákos: *Futballhuliganizmus. Diplomamunka.* Budapest, 2015, 13. o.

37 Tóth Nikolett Ágnes: *Sportrendészet a sportigazgatás rendszerében.* Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 2019, 33. o.

kérte, hogy legalább a nézők kirekesztésével játszassák le az alsóbb osztályú találkozókat, amit a rendőrség engedélyezett ugyan, de közben olyan hírek terjedtek el, hogy fél évre betiltják a budapesti futballt. A válogatott-találkozó után hozott döntés szerint a rendőrség határozatlan időre nem engedélyezte nyilvános labdarúgó-mérkőzések rendezését – vagyis „csak” a nézőket tiltották ki a budapesti pályákról. A futballtilalom végül másfél hónapig tartott. Az MLSZ elnöksége február első napjaiban akart összeülni, hogy felkészüljenek arra a belügyminiszteri ankétára, amelyen a labdarúgó-szövetség és a rendőrség képviselői ültek tárgyalóasztalhoz. Az MTK közbenjárására azonban a rendőrkapitányság feloldotta a tilalmat, és február elején valamennyi mérkőzést közönség előtt játszhatták.

A rendőrség erőteljes fellépése nyomán az 1920-as évek közepétől nagyobb találkozókra csak elvétve fordultak elő rendbontások. Az alsóbb osztályokban viszont, ahol jóval szerényebb volt a rendőri biztosítás, gyakran megtámadták a vendégcsapatot vagy a játékvezetőt.³⁸

A rend fogalmát a hasonló elnevezésű folyóirat már az 1920-as években is leírta. Természetesen minden egyes gondolat igaz volt a sportnak, a sportrendezvények biztosításának a világára is.

„Az állami rend nem öncél, hanem eszköz arra, hogy az állam polgárainak biztosítsa a nyugodt gazdasági és kulturális fejlődést. Ordo est anima rerum: A rend a dolgok lelke.”³⁹

„A rend a törvények és a társadalom egyensúlyát jelentik. A törvény és a rendőrség nélkül nem élhet a társadalom, mint ahogyan normák nélkül sem beszélhetünk rendről. Ha a társadalom nem tiszteli a saját törvényeit, úgy a rendőrség irgalmatlanul lecsap rájuk. Az állam, a társadalom és a természet rendje együttesen adják a közrend fogalmát. A közrend tehát a rend teljessége. Ordre et progres: Rend és haladás.”⁴⁰

A labdarúgó-mérkőzések aztán 1926-ban „tömegszenvédéllyé váltak. A labdarúgás annyira fanatizálta az embereket, hogy feltétlenül olyan mozgalomnak volt tekinthető, amelyre a rendőrségnek nagyon nagy figyelemmel kellett lennie. A mérkőzések sokszor nagyobb veszélyt jelentettek a közbiztonságra, mint egy politikai demonstráció.”⁴¹ Ebben az időszakban sokan féltették a labdarúgás jövőjét. Nem csupán a közönség viselkedett nem megfelelően – sokan illetéktelenül beléptek még a pályára is –, hanem a játékosok is

38 http://magyarnarancia.hu/egotripp/game_over-75162

39 A Rend, 1921. november 20.

40 A Rend, 1926. január 23.

41 A Rend, 1926. április 17.

fegyelmetlen
ték. Szerepelt
az emberek te

A sportren
vek hatáskör
rium Ország
szüntette, e
Ettől kezdve
ban nem sze
be kellett j
sportszerve
városi oszt
a rendezve
nyolc nap
lentés nem
mi felelő

1954-

rendező
Népstad
dezői g
mot ekl
sági re
összefü
Cipőg
megve
lést sz
tották
bizto
a jövő
szur
renc

pel
ak

42

43

44

fegyelmezetlenek voltak, gyakran még az intézkedő rendőröket is sértegették. Szerepelt a lap hasábjain, hogy a rendőrség meg fogja védeni a rendet és az emberek testi épségét mindenkor⁴². Ahogyan teszi ezt napjainkban is.

A sportrendezvények engedélyezése egészen 1954-ig a rendőrségi szervek hatáskörébe tartozott. A rendőrségi szervek hatáskörét a Belügyminisztérium Országos Rendőrkapitánysága 1955. január 1-jétől kezdődően megszüntette, e hatáskört az Országos Testnevelési és Sportbizottság vette át.⁴³ Ettől kezdve mindazokat a sportrendezvényeket, amelyek a versenynaptárban nem szerepelnek, a rendezvény időpontja előtt legalább öt nappal írásban be kellett jelenteni az illetékes testnevelési és sportbizottságnál. A rendező sportszervezet köteles volt a sportrendezvényt a rendőrség illetékes járási, városi osztályának, Budapesten a budapesti főosztálynak írásban bejelenteni, a rendezvény időpontja előtt legalább három, nemzetközi rendezvény esetén nyolc nappal. Az utasítás arról is rendelkezett, hogy amennyiben ez a bejelentés nem történik meg, a sportszervezettel szemben a legszigorúbb fegyelmi felelősségre vonást kellett alkalmazni.

1954-ben a Népstadionban megrendezendő sporteseményeken jelenlévő rendezőgárda létszámát labdarúgás sportágban 724 főben állapította meg a Népstadion vezetője, *Németh Imre*. Egy vizsgálat megállapította, hogy a rendezői gárda létszáma jóval több a feltétlenül szükséges létszámnál. A létszámot ekkor 208 fővel csökkentették, figyelemmel a Minisztertanács takarékosági rendeletére. Egy érdekes jogesetet mutatok be a rendezvénybiztosítással összefüggésben. 1954. április 25-én, Budapesten, a Szikra Kénsavgyár–Duna Cipőgyár NB II-es bajnoki labdarúgó-mérkőzésen a kénsavgyári szurkolók megverték egy Duna cipőgyári dolgozót, aki nyolc napon túl gyógyuló sérülést szenvedett. A mérkőzés végén az edzőt is megdobálták kövel. Megállapították, hogy a pályán egyetlen, a rendőrség állományába tartozó rendezvénybiztosításban közreműködő sem volt. Az OTSB sportkörülnöke kérte, hogy a jövőben küldjenek szövetségi ellenőrt a mérkőzéseikre, és figyeljék meg a szurkolók viselkedését. Állásfoglalást kértek arról, hogy szerintük a jövőben rendezhetnek-e mérkőzéseket rendőri biztosítás nélkül.⁴⁴

A Népstadion rendezvényeinek látogatási rendjéről szóló anyagban szerepelt, hogy a Népstadion területére csak érvényes jeggyel lehetett belépni. Már akkoriban is tilos volt a nézőktől elzárt területre belépni, a korláton, a keríté-

42 A Rend, 1926. május 5.

43 Az Országos Testnevelési és Sportbizottság Elnökének 8.800-38/1954. sz. utasítása a sportrendezvények engedélyezéséről.

44 1954. április 26.

sen átmászni, az ülőhelyeken ugrálni. A nézőknek minden, a rendezvény lebonyolítását zavaró magatartástól tartózkodniuk kellett. Ilyen volt például a szidalmazás, a verekedés, a rendbontás, a papírégetés. A Népstadion területére tilos volt bevinni botokat, zászlórudakat, köveket. A rendbontókat a Népstadion területéről kiutasították, kivezették, és kizárták a sportrendezvényről. Súlyosabb esetben szabálysértési vagy büntetőfeljelentést tettek ellenük.⁴⁵

A Magyar Népköztársaság belügyminiszter-helyettesének 1964-ben kelt utasítástervezete szerint már ebben az időben is különböző gyakorlatok alakultak ki a biztosítások végrehajtása terén. Egyes rendezvények biztosításánál hiányzott a tervszerűség, ami csökkentette a rendőri intézkedések hatékonyságát. Már ekkor is a rendezők feladata volt a rend fenntartása. A sportegyesületek és rendezvények felelősei voltak kötelesek gondoskodni a megfelelő számú rendező bevonásáról. A rendezők kötelesek voltak a rendet fenntartani, minden rendbontást megakadályozni és szükség esetén a rend helyreállításához a rendőrség segítségét kérni.

1964-ben a sportrendezvények biztosítására az illetékes rendőri szervek egységes biztosítási tervet voltak kötelesek készíteni a karhatalmi és operatív feladatok végrehajtására. A biztosítási terv, amelyet az illetékes rendőri szerv vezetője hagyott jóvá, a következőket tartalmazta: a rendezvény tárgya, helye, ideje, a rendező neve, a biztosítás parancsnoka, tartózkodási helye, a résztvevő rendőri erők létszáma, feladatai, a tartalék létszáma és elhelyezése, a rendezők létszáma, az előállítás helye.

Összegzés

Elmondható, hogy az ellenőrzött társadalomban a sportpályák lelátóin és környékén garázda cselekmények nagyon ritkán fordultak elő, azokról is ritkán számolt be az ellenőrzött média. A rigmusok is szalonképeesebbek voltak. A rendszerváltozás után a sportpályák nézőterein gyakoribbá váltak az erőszakos cselekmények. A média sem hallgat már az eseményekről, igaz, a beszámolóik sokszor bulvár stílusúak, szenzációhajhászok. Sajnos az erőszak a szabadidő-eltöltés egyik formája lett. A futballhuliganizmus visszaszorítása csak a magyar labdarúgás valamennyi szereplőjének és a rendőrségnek az együttműködésével valósítható meg, aminek fontos eleme a folyamatos pár-

⁴⁵ A testnevelésre és sportra vonatkozó fontosabb jogszabályok és határozatok. Sportpropaganda Vállalat, Budapest, 1970, 221. o.

beszéd és a jogszabályok következetes betartása.⁴⁶ 2020 nyarán, a labdarúgó-Európa-bajnokságon az új Puskás Ferenc Stadionban a sportrendezvények biztosításában közreműködő magánbiztonsági és rendőri erő gondoskodik a rendről. A feladatok végrehajtásának területei között említhető a közrend védelme a vendéglátó országban, a szurkolói zónák, a szurkolók találkozási pontjainak, a mérkőzéseknek a biztosítása, a stadionbiztonsági szolgálat támogatása és az előre nem várt helyzetek kezelése. A rend minden társadalom számára alapvető érték, így a sportrendezvények biztonságos lebonyolítása kiemelt feladat hazánkban és a nagyvilágban is.

---

⁴⁶ Nagy László Tibor: A futballhuliganizmus jellemzői hazánkban. In: Irk Ferenc (szerk.): Kriminológiai Tanulmányok 43. Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2006, 118–134. o.